

Nederlandse Mededingingsautoriteit

BESLUIT

Nummer 3938_343-54

Betreft zaak: B&U

Besluit van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit¹ als bedoeld in artikel 62 van de Mededingingswet.

INLEIDING

1. De Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: NMa) heeft onderzoek verricht naar overtreding(en) van artikel 6 Mededingingswet (hierna: Mw) en artikel 81 Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (hierna: EG) in de deelsector burgerlijke & utiliteitsbouw (hierna: B&U-sector). Naar aanleiding van deze onderzoeksactiviteiten, alsmede naar aanleiding van informatie die in het kader van de clementieregeling² bij de NMa is ingediend door een aantal ondernemingen, heeft de Raad van Bestuur van de NMa (hierna: de Raad) een rapport als bedoeld in artikel 59 Mw laten opmaken (hierna: het Rapport³). Het Rapport is op 6 september 2005 vastgesteld en vervolgens naar 689 betrokken ondernemingen verzonden.
2. De in het Rapport omschreven overtredingen zijn begaan door ondernemingen. Deze ondernemingen kunnen bestaan uit één of meerdere rechtspersonen, die in concernrelatie tot elkaar staan en die ten aanzien van de betrokken overtredingen in

¹ Als rechtsopvolger van de d-g NMa, Wet van 9 december 2004, houdende wijziging van de Mededingingswet in verband met het omvormen van het bestuursorgaan van de Nederlandse Mededingingsautoriteit tot zelfstandig bestuursorgaan, Stcrt. 2005, 172.

² Richtsnoeren Clementietoezegging met betrekking tot het niet opleggen of verminderen van geldboeten in zaken ingevolge de artikelen 6 juncto 56, 57 en 62 Mw, besluit van de d-g NMa van 28 juni 2002, Stcrt. 2002, nr. 122, p. 16, gew. Stcrt. 2004, nr. 82, p. 40.

³ Zie bijlage 1 bij dit besluit.

mededingingsrechtelijke zin gezamenlijk als één onderneming moeten worden beschouwd.⁴

3. In het Rapport wordt geconcludeerd dat er een redelijk vermoeden bestaat dat de onderneming Pleijsier Holding heeft deelgenomen aan afspraken en/of gedragingen in de B&U-sector in Nederland in de periode van januari 1998 tot en met december 2001, zoals uiteengezet in het Rapport. Bedoelde afspraken en/of gedragingen vormen een overtreding van artikel 6 Mw en artikel 81 EG.
4. Ingevolge het Rapport bestaat de onderneming Pleijsier Holding uit Pleijsier Holding B.V. en alle werkmaatschappijen waarover deze rechtspersoon in de periode van januari 1998 tot en met december 2001 volledige zeggenschap heeft gehad en die actief zijn in de B&U-sector, waaronder Pleijsier Bouw Genemuiden B.V. en Pleijsier Bouw Nijkerk B.V. (hierna tezamen aangeduid als 'de Onderneming').

ACHTERGROND OPTREDEN NMa

5. In december 2002 toonde de Parlementaire enquêtecommissie bouwnijverheid zich in haar eindrapport geschokt door de omvang van de '*structurele kartelvorming, gefundeerd in ingenestelde gewoontes en de cultuur van de bouwnijverheid.*'⁵ De enquêtecommissie constateerde dat het hoog tijd was '*om de ingesleten gewoontes uit te bannen en daadwerkelijk tot fundamentele veranderingen te komen.*'⁶
6. Op 19 februari 2004 startte de NMa het onderzoek in de B&U-sector. In het voorjaar van 2004 riepen de NMa en het Kabinet de bouwsector dringend op om schoon schip te maken. Het Kabinet riep de bouwbedrijven, die op enigerlei wijze betrokken waren bij verboden kartelpraktijken, op daartoe een clementieverzoek bij de NMa in te dienen voor 1 mei 2004.⁷ In totaal hebben 473 bouwbedrijven, afkomstig uit verschillende delen van de bouwsector, gehoor gegeven aan deze oproep door vrijwillig voor 1 mei 2004 informatie over hun kartelgedrag - en de betrokkenheid daarbij van anderen - aan te leveren bij de NMa.⁸ Het voorgaande verschafte de NMa veel informatie over mededingingsbeperkende praktijken in de bouw.

⁴ Vgl. GvEA, arrest van 15 juni 2005, gevoegde zaken T-71/03, T-74/03, T-87/03 en T-91/03, Carbon e.a. vs Cie, n.n.g., r.o. 54 en 60 en HvJ EG, arrest van 16 november 2000, Zaak C-286/98P, Stora, Jur. 2000, p. I-9925, r.o. 27-29.

⁵ De bouw uit de schaduw, TK 2002-2003, 28 244, nrs. 5-6, p. 11.

⁶ Idem noot 5, p. 12.

⁷ Brief van de Ministers van EZ en Justitie van 20 februari 2004, TK 2004-2005, 28 244, nr. 64, p. 2.

⁸ Brief van de Minister van EZ van 14 oktober 2004, TK 2004-2005, 28 244, nr. 85.

VERLOOP PROCEDURE IN DEZE ZAAK

7. De NMa heeft de Onderneming het Rapport toegezonden waarin uiteengezet is op basis van welke feiten en omstandigheden de NMa het vermoeden heeft dat de Onderneming zich schuldig heeft gemaakt aan overtreding van artikel 6 Mw en artikel 81 EG. In een begeleidende brief is aangekondigd dat de Onderneming in een sanctieprocedure wordt betrokken. De NMa heeft hierbij aan de Onderneming de keuze gelaten deel te nemen aan hetzij de versnelde procedure hetzij de reguliere procedure, zoals normaliter volgend op een Rapport ex artikel 59 Mw. De Onderneming heeft aan de NMa kenbaar gemaakt deel te willen nemen aan de reguliere sanctieprocedure. Om die reden heeft de NMa de reguliere sanctieprocedure gestart. Overeenkomstig de artikelen 59 tot en met 61 Mw heeft de NMa toepassing gegeven aan de Bekendmaking boetetoemeting aangaande bepaalde mededingingsbeperkende activiteiten in de deelsector burgerlijke & utiliteitsbouw (hierna: de Boetebekendmaking).⁹
8. De NMa heeft conform de artikelen 59 tot en met 61 Mw de op de zaak betrekking hebbende stukken die ten grondslag liggen aan het opstellen van het Rapport met ingang van 1 mei 2006 gedurende zes weken ter inzage gelegd ten kantore van de NMa. Van deze op de zaak betrekking hebbende stukken zijn de stukken waarin de Onderneming is genoemd in verband met haar vermoedelijke deelname aan de overtreding aan de Onderneming verzonden (hierna: het individuele bewijsdossier).
9. De Onderneming is in de gelegenheid gesteld mondeling en/of schriftelijk haar zienswijze op het Rapport te geven. De Onderneming heeft van deze mogelijkheden gebruik gemaakt door per brief van 13 juni 2006 haar zienswijze naar voren te brengen. De Onderneming heeft daarnaast op de hoorzitting van 10 juli 2006 mondeling haar zienswijze naar voren gebracht. Van deze hoorzitting is een verslag gemaakt, dat op 22 augustus 2006 aan de Onderneming is verzonden.
10. Er is opgave gedaan van de aanbestedingsomzet 2001 zoals bedoeld in de Boetebekendmaking.

DE FEITEN

11. Dit besluit is gebaseerd op het Rapport, dat als bijlage aan dit besluit is gehecht en integraal deel uitmaakt van dit besluit. Hierna volgt een toelichting en/of aanvulling op

⁹ Bekendmaking van 6 september 2005, Stcrt. 2005, nr. 172, p. 12. Rectificatie van 12 oktober 2005, Stcrt 2005 nr. 198, p. 22.

het feitencomplex zoals dit is opgenomen in het Rapport.

Het systeem van vooroverleg

12. Uit de diverse verklaringen van clementieverzoekers, tevens bedrijven die in de B&U-sector werkzaam zijn, blijkt dat in de B&U-sector in Nederland in de periode van 1998 tot en met 2001, sprake was van vooroverleggen en afspraken, waarbij een groot aantal ondernemingen betrokken was en die verband hielden met elkaar en één voortdurend systeem vormden van afstemming van het inschrijfgedrag en het vaststellen van een rekenvergoeding voorafgaande aan de inschrijving op de aanbesteding van B&U-werken.¹⁰ Aldus was sprake van een landelijk dekkend systeem van vooroverleg in de B&U-sector in Nederland in de periode van 1998 tot en met 2001.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van het systeem van vooroverleg

13. De Onderneming betwist het bestaan van een systeem van vooroverleg. Zij geeft aan dat de conclusies uit het Rapport niet worden gedragen door de bewijsstukken. De Onderneming stelt dat de NMa onvoldoende heeft onderzocht of sprake is geweest van besloten systemen van vooroverleg of vooroverleg dat slechts op één aanbesteding betrekking had. Zij stelt tevens dat uit het Rapport volgt dat in de B&U-sector geen sprake was van samenhangende vooroverleggen, omdat niet over en weer rechten en plichten die bij andere aanbestedingen konden worden ingezet ontstonden en omdat geen sprake was van een systeem met werkverdeling als doel.

Beoordeling zienswijze door de Raad

14. De Onderneming miskent dat het Rapport is gebaseerd op honderden verklaringen die afkomstig zijn van bouwbedrijven uit de B&U-sector, welke bedrijven qua omvang en marktmacht verschillen. Deze verklaringen zijn afkomstig van grote, middelgrote en kleine bouwondernemingen in Nederland. Voorts miskent de Onderneming dat het bij het overgrote deel gaat om verklaringen die in het kader van een clementieverzoek zijn afgelegd.¹¹ Om voor clementie in aanmerking te komen dient een clementieverzoeker te verklaren dat zijzelf en andere ondernemingen een bepaalde overtreding hebben begaan. Deze verklaringen zijn veelal opgesteld op basis van eigen administratie en/of eigen ervaringen en bevatten concrete gedetailleerde informatie. Een clementieverzoeker verklaart daarbij uitdrukkelijk dat zij de overtreding '*naar haar kennis juist en volledig*' heeft omschreven. Als de verklaring onjuist blijkt te zijn, kan de

¹⁰ Rapport randnrs. 40-91 (mechanisme van vooroverleg), randnrs. 137-153 (duur en geografisch gebied).

¹¹ In een aantal zaken betreft het verklaringen die tijdens het onderzoek van de NMa zijn afgelegd.

toegezegde clementie volledig komen te vervallen,¹² terwijl de NMa de door de clementieverzoeker afgelegde verklaringen wel tegen haar kan blijven gebruiken. In dat geval riskeert een clementieverzoeker de volledige boete (zonder dat daarbij de boete wordt verminderd wegens clementie). Gelet op dit risico en de concrete details over het bestaan en de inhoud van de verboden gedraging, kunnen ook deze stukken worden beschouwd als een bevestiging van (deelname aan) het systeem van vooroverleg. Op grond van al deze verklaringen, zowel op zichzelf beschouwd als in onderlinge samenhang bezien, waarbij de verklaringen elkaar over en weer bevestigen en versterken, heeft de Raad kunnen vaststellen dat er sprake was van een landelijk dekkend systeem van vooroverleg.

15. In tegenstelling tot het standpunt van de Onderneming, is de Raad van oordeel dat uit het Rapport¹³ op basis van voldoende onderzoek volgt dat de afzonderlijke vooroverleggen en de daarbij gemaakte afspraken niet op zichzelf kunnen worden gezien, maar onlosmakelijk met elkaar waren verbonden en één voortdurend systeem van vooroverleg vormden, omdat de verschillende vooroverleggen feitelijk met elkaar verbonden waren door de verrekening van vorderingen uit verschillende vooroverleggen. Vooroverleg voorafgaande aan aanbestedingen van B&U-werken was usance waarbij de afzonderlijke vooroverleggen het vaststellen van rekenvergoedingen en het afstemmen van inschrijfgedrag als gemeenschappelijk doel hadden. De feiten wijzen op één voortdurend systeem van vooroverleg als omschreven in het Rapport en de Raad vermag niet in te zien hoe daaraan voor bij kan worden gegaan met het standpunt van de Onderneming zoals hiervoor omschreven.
16. De Raad verwerpt derhalve deze zienswijze.

¹² Zie artikel 22 van de Richtsnoeren Clementietoezegging met betrekking tot het niet opleggen of verminderen van geldboeten in zaken ingevolge de artikelen 6 juncto 56 Mw, Stcr. 29 april 2004, nr. 82.

¹³ Met name de randnummers 99-117.

Deelname aan het systeem van vooroverleg

17. Gegeven het bestaan van een landelijk dekkend systeem van vooroverleg, heeft de NMA onderzocht ten aanzien van welke ondernemingen kan worden vastgesteld dat zij hebben deelgenomen aan dat systeem. In de onderzoeksfase is uitgegaan van de in het Rapport omschreven 2+2 bewijsregel.¹⁴ Op basis daarvan is de Onderneming als vermoedelijke deelnemer aan het systeem van vooroverleg in de procedure betrokken. In de sanctiefase heeft de Raad, in de context van de afgelegde verklaringen over het systeem van vooroverleg en de ingebrachte mondelinge en schriftelijke zienswijzen, de nodige kennis vergaard omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen. In dat kader heeft de Raad tevens de stukken in het individuele bewijsdossier beoordeeld.
18. De Raad acht van belang dat tenminste drie clementieverzoekers onafhankelijk van elkaar hebben verklaard dat de Onderneming heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg. Deze verklaringen zijn bevestigd en worden ondersteund door verschillende stukken die zijn opgenomen in het individuele bewijsdossier, die betrekking hebben op drie projecten. Op basis van deze ter inzage gelegde bewijsstukken, die in onderlinge samenhang zijn gezien, en met inachtneming van de zienswijze van de onderneming, stelt de Raad vast dat de Onderneming heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg zoals hiervoor bedoeld.
19. De Raad baseert zich hierbij onder meer op de volgende stukken die betrekking hebben op vooroverleg voorafgaande aan de aanbesteding van de volgende projecten.
20. Het dossier bevat een meldingsformulier afkomstig van Kuiper Bouw B.V. Op dit stuk is 'Pleijsier Bouw' te 'Genemuiden' vermeld als deelnemer aan afspraken/afstemming ter vaststelling van de 'aanbesteding, uitbreiding Friesche Vlag, Nijkerk'. Uit het clementieverzoek van Kuiper Bouw B.V. blijkt dat werd vastgesteld wie de laagste inschrijver was en dat er afspraken zijn gemaakt over de verrekening.
21. Tevens bevat het bewijsdossier een meldingsformulier afkomstig van Jorritsma Bouw B.V. Jorritsma Bouw B.V. vermeldt in het stuk dat de Onderneming heeft deelgenomen

¹⁴ Zie randnr. 135 van het Rapport. De 2+2 bewijsregel houdt, kort gezegd, in dat deelname van een onderneming aan het systeem van vooroverleg is vastgesteld indien ten minste twee clementieverzoekers hebben verklaard dat de betrokken onderneming heeft deelgenomen (eerste twee), en deze verklaringen worden bevestigd door ten minste twee schriftelijke bewijsstukken (tweede twee). Deze bevestiging kan volgen uit schriftelijke bewijsstukken afkomstig van ten minste twee clementieverzoekers ten aanzien van ten minste één project (2 clementieverzoekers, 1 project) of kan volgen uit schriftelijke bewijsstukken afkomstig van tenminste één clementieverzoeker ten aanzien van ten minste twee (verschillende) projecten (1 clementieverzoeker, 2 projecten).

aan vooroverleg bij de 'aanbesteding 23 oktober 2000: Klundert te Almere-Stad', met als opdrachtgever 'De Klundert Vastgoed B.V. te Almere- Stad'. Jorritsma Bouw B.V. heeft verklaard dat de overtreding afspraken/ afstemming betreft ter vaststelling van 'de virtuele' (reken)vergoeding die de laagste inschrijver op de hierna te noemen aanbesteding aan overige partijen verschuldigd zou zijn'. Jorritsma Bouw B.V. heeft verklaard dat zij 'terzake van dit werk van de laagste inschrijver, in virtuele rekening-courant te vorderen' heeft 'gekregen euro 9.075,-'. Als één van de ondernemingen betrokken bij het vooroverleg is 'Pleyster Bouw Genemuiden b.v.', met als adres 'De Blokmat 21; 8281 JH; Genemuiden' vermeld.

22. Een van clementieverzoeker TBI Bouwgroep B.V. bewijsstuk¹⁵ betreft het project 'Wuestmann' te 'Harderwijk', met als datum van aanbesteding '28.04.00'. De naam 'Pleijzier Bouw' is vermeld in de kolom 'betrokken ondernemers'. In de kolom 'afpraak per inschr.' is '-100.000' vermeld. Achter de naam 'Pleijzier Bouw' is '37' vermeld. Dit cijfer correspondeert met de naam en adresgegevens van 'Aannemingsbedrijf Pleijzier Bouw Nijkerk B.V.'¹⁶ Op de verrekenlijsten,¹⁷ die eveneens het project 'Wuestmann' betreffen, is achter het project 'Wuestmann' in de kolom 'betaaldatum' '31/12/01' vermeld.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van deelname aan het systeem van vooroverleg

23. De Onderneming stelt dat haar deelname aan het systeem van vooroverleg niet, althans onvoldoende, is aangetoond. De Onderneming stelt dat niet is voldaan aan de 2+2 bewijsregel. De Onderneming meent dat deze regel bovendien onduidelijk is en dat zonder geldige reden in de B&U-sector anders met de regel wordt omgegaan dan in de GWW-sector. De Onderneming voert hiertoe aan dat een toelichting en inventarislijst bij het individuele bewijsdossier ontbreken. Verder stelt de Onderneming dat verklaringen van clementieverzoekers bewijskracht missen. De verklaringen zijn volgens de Onderneming onbetrouwbaar omdat ondersteunend bewijs ontbreekt. Bovendien zeggen deze volgens de Onderneming niets over deelname aan het systeem als beschreven in het rapport. Daarenboven meent de Onderneming dat het stuk afkomstig van Jorritsma Bouw B.V. niet als bewijs kan dienen omdat Pleyster Bouw Genemuiden B.V. is vermeld. De Onderneming stelt niet aanwezig te zijn geweest bij de vergadering als beschreven in het clementieverzoek van Jorritsma Bouw B.V. Tevens is de Onderneming van mening dat onduidelijk is wat met de lijst van TBI Bouwgroep B.V. wordt bedoeld en dat onduidelijk is uit hoofde waarvan de vorderingen en

¹⁵ Paginanummer 0031011000089.

¹⁶ Zoals aangegeven op paginanummer 0031011000097.

¹⁷ Paginanummers 00031011000177 en 39510040000010.

schulden zijn ontstaan. Het bedrag van 100.000 zou nooit zijn betaald. Bepaalde stukken afkomstig van TBI Bouwgroep B.V.¹⁸ kunnen volgens de Onderneming niet als bewijs worden gebruikt, omdat deze pas na het toezenden van het individuele bewijsdossier aan de Onderneming zijn toegezonden. De Onderneming stelt daartoe dat wanneer het bewijs na toezending van het Rapport in het individuele bewijsdossier is opgenomen, niet kan worden gesproken van 'bewijs waarop de NMa het met de toezending van het rapport geuite vermoeden van deelname aan het systeem heeft gebaseerd'.

Beoordeling zienswijze door de Raad

24. Allereerst merkt de Raad op dat, zoals hiervóór en ook in het Rapport is uiteengezet, sprake was van een landelijk dekkend systeem van vooroverleg in de B&U-sector in Nederland in de periode van 1998 tot en met 2001. Gemeenschappelijk doel van dit systeem betrof het vaststellen van een rekenvergoeding en het afstemmen van inschrijfgedrag voorafgaande aan de inschrijving op de aanbesteding van B&U-werken in Nederland. Dit systeem is in het Rapport gekwalificeerd als een voortdurende inbreuk op de mededingingsregels.
25. De Raad merkt in dit verband op dat gedragingen die de mededinging verstoren, doorgaans clandestien worden verricht met een beperkte documentatie.¹⁹ In het algemeen worden ten bewijze van een inbreukgedraging slechts weinig stukken ontdekt waaruit de inbreukgedraging met zoveel woorden blijkt. Stukken zoals bijvoorbeeld notulen van een vergadering zullen gewoonlijk slechts sporadisch worden gevonden en zullen bovendien noodzakelijkerwijs fragmentarisch zijn, zodat details vaak via deductie moeten worden gereconstrueerd. In de meeste gevallen moet het bestaan van een mededingingsversturende gedraging of overeenkomst derhalve worden afgeleid uit een samenloop van omstandigheden en aanwijzingen, die in hun totaliteit beschouwd bij gebreke van een andere coherente verklaring, het bewijs kunnen leveren dat de mededingingsregels zijn geschonden.
26. In dit geval hebben ten minste drie clementieverzoekers verklaard dat de Onderneming heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg. De lijsten waarop clementieverzoekers de namen van deelnemende ondernemingen hebben genoemd, maken deel uit van de clementieverzoeken en zijn opgenomen in het individuele

¹⁸ Paginanummers 00031011000001 tot en met 00031011000006 en pagina 00031011000089.

¹⁹ HvJ EG 7 januari 2004, gev. Zaken C-204/OOP ea, Aalborg Portland e.a./ Commissie, randnrs. 55-57; zie ook besluit op bezwaar Raad van Bestuur zaaknr. 3689, Aanbesteding dakrenovatie AMC, randnr. 53 en conclusie A-G van 8 december 2005, zaak C-113/04 P, Technische Unie/ Commissie, randnr. 40.

bewijsdossier. Deze verklaringen zijn bevestigd en worden ondersteund door bewijsstukken die zien op ten minste drie projecten, waarvan een aantal hiervoor is besproken, die eveneens deel uitmaken van de clementieverzoeken en zijn opgenomen in het individuele bewijsdossier.

27. Voorts miskent de Onderneming dat verklaringen van clementieverzoekers veelal zijn opgesteld op basis van eigen administratie en/of het geheugen en vaak concrete gedetailleerde informatie bevatten. Om voor clementie in aanmerking te komen dient een onderneming schriftelijk te verklaren dat zij de overtreding 'naar haar kennis juist en volledig' heeft omschreven. Als de verklaring onjuist blijkt te zijn, kan de toegezegde clementie volledig komen te vervallen.²⁰ Gelet op dit risico en de concrete details over het bestaan van de verboden gedraging, kunnen ook deze stukken worden beschouwd als een bevestiging van deelname aan het systeem van vooroverleg.
28. Indien en voor zover de Onderneming betoogt dat de naam 'Pleyster' zoals genoemd in het bewijsstuk afkomstig van Jorritsma Bouw B.V. niet op haar zou slaan, wijst de Raad op het volgende. In het bewijsstuk wordt '*Pleyster Bouw Genemuiden B.V.*' genoemd. De adresgegevens die op het bewijsstuk zijn vermeld, komen overeen met de adresgegevens van Pleijsier Bouw Genemuiden B.V., die zijn opgenomen in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Naamsverwarring met een andere bouwonderneming werkzaam in de B&U-sector is onaannemelijk, omdat in het Handelsregister geen andere bouwonderneming met de aanduiding 'Pleyster' in de bedrijfsnaam is ingeschreven. Gelet op het vorenstaande kan er aldus redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat in het desbetreffende bewijsstuk de Onderneming is bedoeld. In het licht van het vorenstaande acht de Raad het niet aannemelijk dat de Onderneming niet bij de vergadering als beschreven in het clementieverzoek van Jorritsma Bouw B.V. aanwezig is geweest.
29. Voor zover de Onderneming betoogt dat onduidelijk is wat met de lijst afkomstig van TBI Bouwgroep B.V. wordt bedoeld, wijst de Raad op hetgeen ten aanzien daarvan hiervoor is vastgesteld. De Raad acht op grond hiervan voldoende aangetoond dat de Onderneming deel heeft genomen aan vooroverleg met betrekking tot het project '*Wuestmann*'.
30. Uit het clementieverzoek van TBI Bouwgroep B.V. blijkt dat het vermelde bedrag een rekenvergoeding betreft. Bijlage één bij het clementieverzoek beschrijft nauwkeurig de overtreding waarop het clementieverzoek betrekking heeft. Dat het bedrag nooit betaald

²⁰ Artikel 22 Richtsnoeren Clementietoezegging met betrekking tot het niet opleggen of verminderen van geldboeten in zaken ingevolge de artikelen 6 juncto 56 Mw, Stcrt. 29 april 2004, nr. 82.

zou zijn, zoals de Onderneming stelt, is niet van belang voor het verboden karakter van de gedraging, zoals omschreven in het Rapport, en die een overtreding van de Mededingingswet behelst. Zoals in veel clementieverzoeken is aangegeven, zoals bij voorbeeld blijkt uit het hiervoor in randnummer 21 beschreven clementieverzoek van Jorritsma Bouw B.V., functioneerde de rekenvergoeding als rekening-courant. Bovendien verstoort ook het enkel afspreken van een rekenvergoeding de mededinging.

31. Voor zover de Onderneming stelt dat de bewijsregel door het ontbreken van een toelichting en een inventarislijst bij het individuele bewijsdossier niet duidelijk is, wijst de Raad er op dat de 2+2 bewijsregel, waaraan zoals hiervoor reeds is gebleken is voldaan, al in het Rapport was omschreven en uitgelegd. Stukken die betrekking hebben op de deelname door de Onderneming aan het systeem, zijn naar de Onderneming toegestuurd. Aldus was het helder voor de Onderneming op welke stukken de Raad het vermoeden van deelname door de Onderneming aan de overtreding baseerde. Uit het individuele bewijsdossier kan worden afgeleid van welke clementieverzoekers de stukken in het individuele bewijsdossier afkomstig zijn. Bovendien is het algemene bewijsdossier met ingang van 1 mei 2006 gedurende zes weken ter inzage gelegd. Hierdoor is de Onderneming in de gelegenheid gesteld om nadere informatie te verkrijgen over de herkomst en de aard van de clementieverzoeken en het daarbij overgelegde materiaal. De Onderneming heeft overigens ook van die gelegenheid gebruik gemaakt. Overigens ziet de Raad niet in op welke wijze een andere uitleg aan de 2+2 bewijsregel wordt gegeven wanneer een toelichting en een inventarislijst bij het toezenden van het individuele bewijsdossier ontbreken.
32. Ook verwerpt de Raad de zienswijze dat bepaalde stukken niet als bewijs kunnen worden gebruikt, omdat deze later zijn toegezonden. De Raad overweegt hiertoe het volgende.
33. Gezien de omvang van het algemene dossier heeft de Raad besloten de ondernemingen het zogeheten individuele bewijsdossier toe te zenden. Zo wordt voorkomen dat een onderneming het gehele algemene dossier moet doornemen om het bewijsmateriaal tegen haar te vinden. Overigens is aan de ondernemingen wel de mogelijkheid geboden het algemene dossier in te zien. Toezending van het individuele bewijsdossier laat echter onverlet dat het algemene dossier de grondslag vormt van het Rapport en deze procedure. Dit betekent dat de NMa stukken uit het algemene dossier die betrekking hebben op de Onderneming alsnog kan toezenden aan de Onderneming. Bovendien is de Onderneming hierdoor op geen enkele wijze in haar mogelijkheid om verweer te voeren geschaad, omdat zij niet alleen in de gelegenheid is gesteld om het algemene dossier wederom in te zien maar ook om haar zienswijze naar aanleiding van de toegezonden stukken verder aan te vullen. De Onderneming heeft

van deze mogelijkheden ook gebruik gemaakt.

Zienswijze van de Onderneming

34. De Onderneming stelt in zijn algemeenheid dat de NMa bij de toerekening aan moedermaatschappijen niet, althans onvoldoende, heeft onderzocht of hun dochtermaatschappijen al dan niet zelfstandig hun marktgedrag bepaalden. De Onderneming voert aan dat het in strijd is met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur om inbreuken enkel op basis van zeggenschapsverhoudingen zoals deze blijken uit het Handelsregister toe te rekenen.

Beoordeling zienswijze door de Raad

35. De Raad verwerpt dit verweer. Naar het oordeel van de Raad is de Onderneming zoals omschreven in randnummers 3 en 4 in haar geheel betrokken geweest bij de overtreding zoals omschreven in het Rapport. De gedragingen van een dochtermaatschappij kunnen ook aan haar moedermaatschappij worden toegerekend, indien de dochtermaatschappij, ondanks haar eigen rechtspersoonlijkheid, niet zelfstandig haar gedrag bepaalt, maar in hoofdzaak de haar door de moedermaatschappij verstrekte instructies volgt.²¹ Dat wil zeggen dat het niet noodzakelijk is dat de moedermaatschappij rechtstreeks betrokken is geweest bij de overtreding of de daarop betrekking hebbende activiteiten.

Conclusie

36. Het vorengaande leidt tot de conclusie dat de Onderneming in de periode van januari 1998 tot en met december 2001 heeft deelgenomen aan het systeem van vooroverleg met als gemeenschappelijk doel het afstemmen van inschrijfgedrag en het vaststellen van een rekenvergoeding voorafgaande aan de inschrijving op de aanbesteding van B&U-werken in Nederland en daarmee een bijdrage heeft geleverd aan de instandhouding van dit systeem.

JURIDISCHE KWALIFICATIE VAN DE FEITEN / CONCLUSIE

37. In onderhavige zaak gaat de Raad uit van de juridische kwalificatie van de feiten zoals omschreven in paragraaf 6 van het Rapport. De Raad stelt vast dat de gedragingen van de Onderneming zoals hiervoor omschreven ertoe strekken de mededinging te

²¹ HvJ EG 14 juli 1972, zaak 48/69, ICI, Jur. 1972, p. 619, r.o. 132-135.

verhinderen, beperken of vervalsen en als zodanig één voortgezette inbreuk op artikel 6 Mw en artikel 81 EG vormen.

SANCTIE

38. De Raad is van oordeel dat wegens de hiervoor vastgestelde overtreding een boete ingevolge artikel 56 Mw op zijn plaats is.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van de bevoegdheid tot opleggen van een sanctie

39. De Onderneming stelt dat de bevoegdheid van de Raad om een boete op te leggen is vervallen omdat de overtreding meer dan vijf jaar geleden zou zijn begaan.

Beoordeling zienswijze door de Raad

40. Op grond van artikel 64 Mw vervalt de bevoegdheid tot het opleggen van een boete of een last onder dwangsom als bedoeld in artikel 56, eerste lid, Mw vijf jaar nadat de overtreding is begaan. Bij voortdurende inbreuken begint de termijn pas te lopen als de overtreding is beëindigd.²²
41. Vast is komen te staan dat de Onderneming in de periode van januari 1998 tot en met december 2001 heeft deelgenomen aan één voortgezette inbreuk op artikel 6 Mw en artikel 81 EG. Op het moment van de ondertekening van dit besluit is de termijn zoals genoemd in artikel 64 Mw nog niet verstreken. Derhalve is de Raad bevoegd tot het opleggen van een sanctie.

Toerekening

42. Onder het regime van het Nederlandse en communautaire mededingingsrecht zijn het ondernemingen die een overtreding van de materiële mededingingsregels kunnen begaan. De Raad kan ingevolge artikel 56, eerste lid, Mw en de artikelen 88 en 89 Mw bij een overtreding van respectievelijk artikel 6 Mw en artikel 81 EG, een boete opleggen aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie de overtreding kan worden toegerekend.
43. In het onderhavige geval is de overtreding begaan door de Onderneming genoemd in randnummer 3 van dit besluit. De overtreding wordt toegerekend aan de met name

²² Kamerstukken II, 1995/96, 24707, nr. 3 (MvT), p. 93.

genoemde rechtspersonen in randnummer 4 van dit besluit.

Boetesystematiek

44. Voor de vaststelling van de hoogte van de boete hanteert de Raad de Boetebekendmaking. In de Boetebekendmaking heeft de Raad gekozen voor een boetesystematiek die aansluit bij de geconstateerde overtreding. De boete wordt gebaseerd op de aanbestedingsomzet van de Onderneming. Voor de bepaling van de hoogte van de boete wordt de aanbestedingsomzet van één jaar in aanmerking genomen. Als ijkjaar is daarbij voor 2001 gekozen. Dit jaar kan redelijkerwijs als representatief worden beschouwd. Verder houdt het jaar 2001 direct verband met de overtreding, aangezien de verboden praktijken in dit jaar nog volop voorkwamen en aangezien dit jaar het meest recente jaar van de overtreding betreft.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van de boetesystematiek

45. Het boetesysteem gebaseerd op de aanbestedingsomzet 2001 acht de Onderneming onaanvaardbaar. De Onderneming stelt dat het Rapport geen enkel onderscheid maakt naar de gestelde mate van betrokkenheid. Volgens de Onderneming komt dit onderscheid ook niet tot uitdrukking in de gehanteerde boetgrondslag (aanbestedingsomzet 2001). Deze keuze betekent volgens de Onderneming dat er ook boete wordt betaald over de Aanbestedingsomzet 2001 die niet door middel van vooroverleg is behaald. Volgens de Onderneming moet juist worden uitgegaan van de omzet die is behaald met projecten welke via vooroverleg zijn verkregen. Volgens de Onderneming wordt geen recht gedaan aan de uitgangspunten van het boetebeleid van de NMa, zoals vastgelegd in de Richtsnoeren boetetoemeting.²³ Beboeting dient volgens de Onderneming plaats te vinden op basis van het individuele dossier en de individuele bewijsstukken. De Onderneming voert eveneens aan dat, voor zover de NMa van de aanbestedingsomzet zou mogen uitgaan, de boete dient te worden verminderd aan de hand van de mate van betrokkenheid zoals deze uit het individuele dossier blijkt, en het daarbij genoten voordeel. De Onderneming voert tevens aan dat de NMa dient te verifiëren of de opgegeven Aanbestedingsomzet 2001 juist is.

Beoordeling zienswijze door de Raad

46. Alle ondernemingen waarvan deelname aan het systeem van vooroverleg is komen vast te staan, hebben bijgedragen aan (de instandhouding van) dat systeem en worden op

²³ Richtsnoeren boetetoemeting met betrekking tot het opleggen van boetes ingevolge art. 57 van de Mededingingswet, besluit van de d-g NMa van 19 december 2001, Stcrt. 21 december 2001, 248, p. 90 zie ook: www.nmanet.nl.

gelijke wijze beboet. De NMa heeft bij de toepassing van de discretionaire sanctiebevoegdheid gekozen voor een op bedoelde overtreding eenvoudig en eenduidig toepasbaar boetesysteem dat is vastgelegd in de Boetebekendmaking. Daarmee is afgeweken van het algemene boetebeleid zoals vastgelegd in de Richtsnoeren boetetoemeting dat is toegesneden op individuele kartels, waarin een directe relatie wordt gelegd tussen de verboden aanbestedingsafspraken ten aanzien van één of meerdere bepaalde transacties of projecten en de daaruit behaalde omzet. In plaats daarvan is in deze zaak en vergelijkbare zaken in de B&U-sector gekozen voor een nader te bepalen percentage van de aanbestedingsomzet in de betreffende deelsector over één jaar van de vier jaar durende overtreding (2001). De Raad is van oordeel dat hiermee is bijgedragen aan een effectieve handhaving van de Mededingingswet gericht op specifieke preventie ten aanzien van de Onderneming en algemene preventie ten aanzien van de gehele bouwsector om een daadwerkelijke cultuuromslag te bewerkstelligen. Het geldend wettelijk kader, waaronder uitdrukkelijk de discretionaire bevoegdheid ex artikel 56 Mw, en de (algemene) Richtsnoeren boetetoemeting, biedt ruimte voor een dergelijke specifieke aanpak.

47. De mate van betrokkenheid van de individuele onderneming is in zijn algemeenheid tot uitdrukking gekomen in de gekozen boetegrondslag (aangebestedingsomzet 2001). Hoe lager de aanbestedingsomzet 2001, des te geringer de deelname en bijdrage van de betreffende onderneming aan (de instandhouding van) dit systeem. Aldus bezien komt de mate van betrokkenheid voldoende tot uitdrukking in de gekozen boetegrondslag. Met de aangevoerde omstandigheid dat niet bij alle aanbestedingen verboden afspraken zijn gemaakt, is al rekening gehouden bij de vaststelling van het boetepercentage.
48. De boetegrondslag zoals de Onderneming in feite bepleit, past niet bij de inbreuk die is vastgesteld in het Rapport. Zoals in het Rapport is geconstateerd, is sprake van een algemene, wijdverbreide praktijk van mededingingsbeperkende gedragingen. Het Rapport gaat dan ook niet uit van individuele aanbestedingen, maar van een systeem van vooroverleg. Zoals hiervoor reeds uiteengezet, acht de Raad het voor beboeting van de betrokken overtreding niet passend, niet noodzakelijk en ook praktisch niet uitvoerbaar de boete te baseren op een boetegrondslag die is terug te voeren op alle betrokken individuele transacties dan wel aanbestedingen, zoals de Onderneming bepleit.
49. Anders dan de Onderneming kennelijk wil betogen met haar zienswijze, is gecontroleerd of de opgave aanbestedingsomzet 2001 juist is. Er is beoordeeld of deze volgens de definitie van de Boetebekendmaking is gedaan. Daartoe heeft de Raad gecontroleerd of de Onderneming op correcte wijze een rapport van feitelijke

bevindingen heeft laten opstellen en ondertekenen door een onafhankelijk accountant. Daarnaast heeft de Raad de Onderneming verzocht om een origineel exemplaar van de (intern) vastgestelde (enkelvoudige) jaarrekening over 2001, met, indien van toepassing, in de toelichting opgenomen de geconsolideerde jaarrekening van de groep en in de overige gegevens de accountantsverklaring.

50. De zienswijze van de Onderneming met betrekking tot de boetesystematiek treft dan ook geen doel.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van het ijkjaar 2001

51. De Onderneming stelt dat het jaar 2001 niet representatief zou zijn voor de gehele periode van 1998 tot en met 2001 waarover het Rapport naar kartelgedragingen in de B&U-sector betrekking heeft. Door gebruik van de aanbestedingsomzet van het jaar 2001 ter vaststelling van de boetegrondslag valt de boete voor de Onderneming naar eigen zeggen onevenredig hoog uit. Het gebruik van een gemiddelde omzet zou volgens de Onderneming tot een lagere boete leiden.

Beoordeling zienswijze door de Raad

52. Deze zienswijze kan niet slagen. Vanwege het structurele en grootschalige karakter van het vooroverleg in de B&U-sector heeft de Raad in redelijkheid kunnen besluiten om de Boetebekendmaking vast te stellen en daarbij als boetegrondslag te nemen de aanbestedingsomzet van de ondernemingen van het jaar 2001, het meest recente jaar van de overtreding. De Raad acht 2001 een representatief ijkjaar voor de overtredingen waarvan de boete op grond van de Boetebekendmaking wordt vastgesteld. In hetgeen de Onderneming heeft overgelegd om aan te tonen dat in haar situatie het jaar 2001 niet representatief zou zijn, ziet de Raad onvoldoende aanleiding om af te wijken van zijn standpunt dat het jaar 2001 ook voor de Onderneming een representatief ijkjaar vormt en dat de in dat jaar behaalde aanbestedingsomzet derhalve de boetegrondslag vormt. Het feit dat het gebruik van een gemiddelde omzet tot een lagere boete zou leiden, wat daar ook van zij, leidt de Raad niet tot een ander oordeel.

Toepassing van de Boetebekendmaking

Boetegrondslag

53. Conform randnummer 13 van de Boetebekendmaking en op grond van de overgelegde stukken wordt de boetegrondslag voor de Onderneming vastgesteld op EUR 1.731.577,00.

54. De Raad overweegt dat niet, zoals in het Rapport gesteld, bij (vrijwel) alle aanbestedingen in de B&U-sector in de betrokken periode kartelafspraken zijn gemaakt. Dit is voor de Raad aanleiding het boetepercentage niet vast te stellen op het maximum van 12%, zoals genoemd in de Boetebekendmaking, maar op 10%. Hierbij neemt de Raad mede het verschil van de overtredingen in de B&U-sector ten opzichte van de andere sectoren in de bouw in aanmerking. In zijn besluiten met betrekking tot de Grond-, Wegen- en Waterbouwsector en de Installatiesector heeft de Raad vastgesteld dat sprake is van het onderling verdelen van werken en het afstemmen van het inschrijfgedrag, terwijl in de B&U-sector als overtreding het vaststellen van een rekenvergoeding en het afstemmen van het inschrijfgedrag is vastgesteld.
55. Gelet op het voorgaande gaat de Raad ten aanzien van de Onderneming uit van een bedrag van EUR 173.157,00 (hierna: de bruto-boete).

Boeteverhogende omstandigheden

56. De Raad houdt bij de vaststelling van de op te leggen boete rekening met eventuele boeteverhogende omstandigheden, waarvan in dit geval niet is gebleken. De Raad neemt in deze procedure dan ook geen boeteverhogende omstandigheden in aanmerking.

Boeteverlagende omstandigheden

57. De Raad houdt bij de vaststelling van de op te leggen boete rekening met eventuele boeteverlagende omstandigheden.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van boeteverlagende omstandigheden – het staken van de overtreding

58. De Onderneming voert aan dat als boeteverlagende omstandigheid moet worden meegenomen het feit dat de overtreding reeds was gestaakt op het tijdstip dat de NMa haar onderzoek startte.

Beoordeling van de zienswijze door de Raad

59. Dit verweer dient te worden verworpen. De Raad overweegt dienaangaande dat de Onderneming niet meer heeft gedaan dan hetgeen waartoe iedere onderneming is gehouden: zich onthouden van handelen strijdig met de Mededingingswet. Deze

omstandigheid rechtvaardigt op zichzelf dan ook geen boeteverlaging.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van boeteverlagende omstandigheden- de rol van de overheid

60. De Onderneming is tevens van mening dat de rol van de overheid relevant is in het kader van de boetetoemeting. Volgens de Onderneming had de NMa nader onderzoek moeten verrichten naar de rol van de overheid. Door dit na te laten zou de NMa in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur hebben gehandeld. De Onderneming voert tevens aan dat, nu in de B&U-sector geen rekening wordt gehouden met de rol van de overheid, ongelijke behandeling plaatsvindt ten opzichte van de Grond-, Weg- en Waterbouw- sector (hierna: GWW-sector). De Boetebekendmaking zou aldus in strijd zijn met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Beoordeling van de zienswijze door de Raad

61. Naar het oordeel van de Raad is geen sprake van strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in de wijze waarop met de gestelde rol van de overheid in dit verband rekening is gehouden. Vast staat immers dat in de B&U-sector de overheid slechts in een kleine minderheid van alle aanbestedingen opdrachtgever is. In de GWW-sector daarentegen is de overheid in de meerderheid van de gevallen opdrachtgever. Op basis van dit verschil heeft de Raad besloten om het boetepercentage niet op grond van de rol van de overheid te verlagen.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van boeteverlagende omstandigheden- de aard van de overtreding

62. De Onderneming is van mening dat, vanwege de aard van de overtreding, het onjuist is dat de NMa 12% van de Aanbestedingsomzet 2001 als boetegrondslag neemt. Zij wijst erop dat de overtreding in de B&U-sector, anders dan in de GWW-sector, geen marktverdelingsafspraken betreft. Dit is volgens de Onderneming, met verwijzing naar eerdere zaken bij de NMa, reden om een lagere boete op te leggen.

Beoordeling van de zienswijze door de Raad

63. Zoals hiervoor is uiteengezet,²⁴ is het verschil in de aard van de overtreding voor de Raad mede aanleiding geweest om het boetepercentage van 12 % met 2% te verlagen.

²⁴ Randnummer 54.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van boeteverlagende omstandigheden-boetevermindering voor kleine ondernemingen

64. De Onderneming voert aan dat door zonder duidelijke aankondiging, deugdelijke onderbouwing en zonder deugdelijke rechtvaardiging een extra korting van 15% te verlenen aan ondernemingen die in 2001 een totale concernomzet hebben behaald van minder dan EUR 10 miljoen inbreuk wordt gemaakt op de beginselen van behoorlijk bestuur en beleidsregels. Deze ondernemingen zouden zich niet in significante mate onderscheiden van ondernemingen die niet in aanmerking komen voor de betreffende korting. De Onderneming is van mening de korting ook aan haar dient te worden toegekend. Zij stelt dat een generieke korting in verband met dreigende continuïteitsproblemen aan de gehele sector dient te worden toegekend.

Beoordeling van de zienswijze door de Raad

65. Deze zienswijze dient te worden verworpen. De Raad acht het in het kader van de versnelde procedure passend een boetevermindering toe te kennen aan kleinere ondernemingen. De Raad beoogt hiermee kleine ondernemingen, die als gevolg van de boete in financiële problemen zouden kunnen komen, maar desondanks wel aan de versnelde procedure wensen deel te blijven nemen, in staat te stellen versneld hun boete te betalen en daarmee versneld 'schoon schip' te maken. Reeds omdat de Onderneming bewust heeft gekozen voor deelname aan de reguliere procedure kan zij geen aanspraak maken op deze mogelijke boetevermindering. De gestelde continuïteitsproblemen, die de Onderneming voor haar eigen situatie niet heeft onderbouwd, laat staan voor de gehele sector, leiden de Raad niet tot een ander oordeel op dit punt.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van boeteverlagende omstandigheden-willekeur

66. De Onderneming stelt dat geen boete dient te worden opgelegd omdat veel ondernemingen die aan de overtreding hebben deelgenomen geen boete hebben ontvangen en er geen aanwijzingen zijn dat de NMa alsnog een onderzoek naar deze ondernemingen is gestart. Dit heeft volgens de Onderneming een sterk concurrentievervalsend effect. Volgens de Onderneming getuigt deze opstelling van de NMa van willekeur.

Beoordeling van de zienswijze door de Raad

67. De Raad verwerpt dit verweer. Het door de NMa gedane onderzoek en de informatie die in het kader van de clementieregeling bij de NMa is ingediend, hebben onvoldoende aanknopingspunten opgeleverd om andere dan in het Rapport genoemde ondernemingen in de sanctieprocedure te betrekken. Niet gebleken is dat het onderzoek van de NMa ontoereikend is geweest. Ook specificeert en onderbouwt de Onderneming zijn als feit gepresenteerde stelling in haar geheel niet. Gelet hierop acht de Raad het opleggen van een boete aan ondernemingen waarvan niet kon worden vastgesteld dat die aan de overtreding hebben deelgenomen niet gerechtvaardigd. Er is dan ook geen sprake van willekeur en concurrentievervalsing, voor zover al van concurrentievervalsing sprake kan zijn door optreden van de NMa.

Zienswijze van de Onderneming ten aanzien van boeteverlagende omstandigheden-clementie

68. De Onderneming meent dat de Raad bij de boetetoemeting rekening dient te houden *'met het ontbreken bij het midden- en kleinbedrijf van een zodanige managementondersteuning dat het midden- en kleinbedrijf in staat was om op gelijke wijze als het grootbedrijf van de clementieregeling te profiteren'*. De Onderneming stelt dat de NMa voor de datum van verzending van het Rapport bekend had kunnen maken op welke wijze met clementieverzoeken en de clementiekortingen zou worden omgegaan.

Beoordeling van de zienswijze door de Raad

69. Ook deze zienswijze wordt verworpen. De Raad is van oordeel dat de clementieregeling toereikend is bekendgemaakt.²⁵ De clementieregeling is gepubliceerd in de Staatscourant. Bovendien hebben in het voorjaar van 2004 de NMa en het Kabinet de bouwsector dringend opgeroepen om schoon schip te maken. Vele bouwbedrijven, afkomstig van niet alleen het groot- maar ook het midden- en kleinbedrijf, hebben informatie over hun kartelgedrag - en de betrokkenheid daarbij van anderen - aangeleverd bij de NMa.²⁶ Het verweer mist dan ook feitelijke grondslag.

70. De Raad neemt in de onderhavige zaak voor het overige geen boeteverlagende omstandigheden in aanmerking.

²⁵ Richtsnoeren Clementietoezegging met betrekking tot het niet opleggen of verminderen van geldboeten in zaken ingevolge de artikelen 6 juncto 56, 57 en 62 Mw, besluit van de d-g NMa van 28 juni 2002, Stcrt. 2002, nr. 122, p. 16, gew. Stcrt. 2004, nr. 82, p. 40.

²⁶ Brief van de Minister van EZ van 14 oktober 2004, TK 2004-2005, 28 244, nr. 85.

Boeteberekening

71. Het vorenstaande leidt tot een boete van: EUR 173.157,00.
72. De Raad is van oordeel dat de boete evenredig is in verhouding tot de met het gevoerde boetebeleid te dienen doelen en overigens ook billijk is.
73. De Onderneming vordert van de Raad de kosten die zij heeft gemaakt voor de opgave van de aanbestedingsomzet 2001.
74. Op grond van vaste jurisprudentie geldt dat eventuele kosten, die zijn gemaakt in de administratieve sanctiefase, voor eigen rekening behoren te blijven. De door de Onderneming gemaakte kosten, waarvan zij melding maakt in haar zienswijze, komen dan ook niet voor vergoeding door de NMa in aanmerking.

BESLUIT

De Raad legt een boete op van EUR 173.157,00 aan de volgende rechtspersonen:
Pleijsier Holding B.V., gevestigd te Genemuiden,
Pleijsier Bouw Genemuiden B.V., gevestigd te Genemuiden,
Pleijsier Bouw Nijkerk B.V., gevestigd te Genemuiden.

Bovengenoemde rechtspersonen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk voor het geheel.

De Raad wijst het verzoek om vergoeding van de kosten af.

Dit besluit richt zich tot ieder van bovengenoemde rechtspersonen.

Datum: 25 oktober 2006

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,
namens deze:

W.g.

P. Kalbfleisch

Voorzitter Raad van Bestuur

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen 6 weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, Juridische Dienst, Postbus 16326, 2500 BH, DEN HAAG.